

Olika typer av texter

Brev

Brev är en personligt skriven text till en bestämd mottagare; privat eller mer formell. Brev innehåller alltid: **datum**, inledande **hälsningsfras** (Hej, Hallå, Käre..., Bästa...), **innehåll** (själva budskapet och eventuellt svar på frågor du fått i ett tidigare brev), en **avskedsfras** (Många hälsningar, Hej då, Vänliga hälsningar) och sist en **underskrift**. Tänk på att anpassa språket efter mottagaren, det är stor skillnad om skriver till en kompis eller till en politiker.

Artikel

Artiklar är den vanligaste formen av text i en dagstidning. Överst står en fångande **rubrik** som sedan följs av en s.k. **ingress** som är en kort sammanfattning av det viktigaste av artikeln som helhet. Ingressens uppgift är att göra läsaren nyfiken på att läsa resten av artikeln.

Efter ingressen kommer själva innehållet det som kallas för **brödtexten**. I den löpande texten läggs fakta, slutsatser och konsekvenser fram. Brödtexten är i sin tur uppdelad med hjälp av **underrubriker** som ska underlätta för läsaren. Sist i artikeln skrivs författarens/journalistens namn.

Reportage

Ett reportage är en artikelliknande text men är oftast lite längre och innehåller **person- och miljöbeskrivningar** som har samma uppbyggnad som en artikel med rubrik, ingress och brödtext. Det som skiljer är att reportage är mer personligt skrivna med ett litet ledigare språk än en artikel, likaså är texten mer levande. Innehållet bygger mycket på de sinnesintryck som skribenten tagit del av under besöket på intervjuplatsen – hur det luktar, känns och ser ut. Reportagets uppgift är att både informera med fakta men också beskriva och måla upp bilder genom språket. Bilder och olika illustrationer finns nästan alltid med för att förtydliga innehållet.

Insändare

Insändare är en kort argumenterande text där man som privatperson kan uttrycka sina **egna åsikter** kring ett visst ämne som främst ligger på ett lokalt plan. Genom en insändare vill man **övertyga läsaren** om att man har rätt. Därför börjar man insändaren med att presentera ämnet man har åsikter kring. Därefter ska man **motivera** varför man tycker så genom att ge argument för sina tankar. Det är effektivt att **vädja till känslor** i insändaren – eftersom det är känslor som påverkar våra beslut. Håll dig till fakta och gör dig inte lustig över andras tankar och åsikter, det förlorar du bara själv på. Det verkar då som att man inte har så mycket att komma med. Ge **konstruktiva förslag** på hur det som är fel ska lösas istället.

Ofta avslutar man insändare med att **uppmäna** till någonting som blir som en sammanfattning av vad man vill med sin insändare. Insändare skrivs under med en **signatur**, d.v.s. man behöver inte skriva sitt riktiga namn – man kan vara anonym.

Debattartikel

En debattartikel handlar, likt en insändare, om att skriva **egna åsikter** samt att motivera dessa med argument. En debattartikel är betydligt längre än en insändare och skrivs oftast av en författare, politiker eller en expert inom något område. I en debattartikel ska man försöka sätta sig in i hur motståndaren tänker för att ha möjlighet att kunna förstöra/bryta ner dennes motargument. Din uppgift i debatten är att få dina motståndare att ändra sina åsikter och tycka som du. Ta därför upp både det som är bra och dåligt med motståndarens åsikter och lägg sedan på ett smidigt och väl genomtänkt sätt fram dina ståndpunkter. Att skriva en debattartikel kallas också för att skriva en **argumenterande text**.

Referat

Ett referat är en sammanfattning av en text, film eller teaterpjäs. Det ska klart och tydligt framgå vad man refererar och handlingens förlopp måste återberättas korrekt –man får alltså inte ändra på något. I ett referat måste alltid källan vara angiven; titel, författare och år. Man skriver en kort presentation av

innehållet, de viktigaste karaktärerna, i vilken miljö handlingen utspelar sig, vilken genre, vilken problematik som behandlas och innehållets budskap.

OBS! Skribenten måste vara **neutral** och **objektiv** – d.v.s. du får inte blanda in egna tankar och åsikter. För att påminna läsaren om att texten är ett referat använder sig författaren av **referatmarkörer** i texten, t.ex.: *Skribenten/författaren menar att/frågar sig/tycker att/konstaterar/framhåller.*

Recension

Recension är en personligt skriven text med **sammanfattning** och **reflektioner** kring det man sett, hört eller läst (film, musik, teater, konst och litteratur). Till skillnad från ett referat får du här alltså vara subjektiv och ta med egna åsikter och tankar och sätta ett omdöme.

Krönika

Vi reagerar alla på det som händer omkring oss, och allt som oftast delger vi våra närmaste, familj och vänner, om våra åsikter. Om du skriver ner det som du har **upplevt** och **hur du reagerade** på det så skriver du en krönika. **En krönika är en personligt skriven artikel om vardagliga, aktuella händelser.** Det kan gälla krönikörens privata eller något som har tagits upp i massmedia. Ofta vill krönikören få läsaren att börja tänka efter själv. Krönikören iakttar det vardagliga, allt ifrån acnemedel till besparingar inom vård och skola. Men krönikören beskriver inte bara det han ser och upplever utan berättar också vad han personligen tycker och tänker kring ämnet. **Det är just de personliga åsikterna som är krönikans kärna** och på så vis väcka läsarens engagemang. För krönikören handlar det inte bara om att följa strömmen utan att faktiskt **ifrågasätta** och fundera över varför folk betar sig som de gör.

Krönikan har till uppgift är att vara underhållande. Den ska måla upp bilder som läsaren kan se framför sig och samtidigt ska läsaren **känna igen sig**, dra på smilbanden och tänka: "Ja, just ja, precis så är det när...".

Att skriva en krönika innebär en ganska stor frihet då det gäller språket. Man ska helt enkelt använda sitt eget språk, vilket man inte kan i t.ex. en artikel. När man behandlar ämnen av det allvarigare slaget passar det inte alltid med humor i krönikan. En allvarig text kan vara både **underhållande och personligt skriven**.

Novell

Novell är en relativt **kort** berättelse där handlingen börjar direkt, ungefär som att hoppa på ett tåg i farten. Läsaren får reda på novellens bakgrund genom tillbakablickar. Novellen är uppbyggd av endast en eller ett fåtal **personer** som rör sig på en eller ett fåtal **platser**. Miljön och personernas yttre egenskaper beskrivs kortfattat. Novellen behandlar **ett ämne** eller **en konflikt** som sedan utvecklar sig. Novellen utspelar sig under en **kort tid** och tillbakablickar berättar bakgrunden. Innehållet är koncentrerat så att det inte blir några sidospår. Novellen skrivs i tredje person, dvs. **hon eller han**. Det är vanligt med **inre monologer**, d.v.s. läsaren får följa huvudpersonens tankar. Slutet ska vara oväntat eller tankeväckande (en poäng) och knyter an till novellens början.

Novellkurvan (novellens dramaturgi)

